

מבוי, חצר, ורחבה: מבנה, מקום, תשמיש, ובעלות

הגמ' (ה.; יב.; ועוד) בכמה דוכתי מצביעה להבדלים בין דיני מבוי ודיני חצר. הגמ' (ה., יב.): והשו"ע (שסג,כו) כבר נתנו מקצת הגדרות מהו מבוי ומה היא חצר, כגון כל שארכו פחות מד"א אינו מבוי, וכל שאין ארכו יתר על רחבו אינו מבוי, וכל שאין בתים וחצרות פתוחים לתוכו אינו מבוי. אכן, הגדרות אלו מגלות טפח ומכסות טפחיים, ואינן מבוארות כל צרכן, מתלת טעמי. חדא, שהראשונים כתבו שיש תנאים אחרים מלבד תנאים אלו בכדי שאיזו רשות תהיה נקראת מבוי. ועוד, דבגמ' ושו"ע לא מבואר אם הגדרות אלו קיימות אצל כל הדינים בהם מובדל מבוי מחצר או אם ההגדרות קיימות רק גבי מקצת הדינים. ועוד, שהראשונים נקטו בהגדרות אלו הם סימנים להבדלים יותר עמוקים שבין מבוי וחצר, וא"כ יש צורך לפענח מה הם הבדלים אלו היותר עמוקים. מגמתינו להלן היא למצוא המקור בגמ' לרוב ההבדלים המוזכרים בפוסקים בין מבוי לחצר, לישא ולתת בשייכות הבדלים אלו למבואות המצויות בזה"ז, ועקרונות, לפרט את ההבדלים המציאותיים שבין מבוי וחצר המובילים להבדלים ההלכתיים.

והנה כד נעיין בסוגיא נמצא שיש ארבעה סוגי הבדלים בין מבוי וחצר. יש הבדל בסמיכות לרה"ר ולבתים, דמבוי רגיל סמוך לרה"ר או לכה"ר או לכה"ר ולבתים, דמבוי רגיל סמוך לרה"ר או לכה"ר או לכה"ר ולבתים. ויש הבדל במבנה, שמבוי רגיל יתר על רחבו ויש לו ג' מחיצות, וחצר רגיל יש לו ד' מחיצות וארכו אינו יתר על רחבו. יש הבדל בבעלות, שמבוי רגיל הוא רשות לכל בני החצרות, וחצר רגיל היא רשות לכל בעלי בתיו. ואחרונה, יש הבדל בשימוש והילוך, דסתם מבוי בקעי ביה רבים ואינו מורגל בתשמישים צנועים, משא"כ סתם חצר לא בקעי ביה רבים ומורגל בתשמישים צנועים. לכן, כאמור, עלינו לקשר את הבדלים המציאותיים אלו להבדלי הדינים שבין מבוי וחצר, וזה החלי בעזה"ת.

א. הקולא של מבוי ארוך – סגי בלחי וקורה וא"צ פסים

הגמ' (יב:) אומרת שיש קולא גדולה למבוי מה שאינו בחצר, שמבוי ניתר בלחי וקורה וחצר אינו ניתר בלחי וקורה אלא צריך פס ד' או שני פסים משהויין. הראשונים כבר מבינים שיש משהו מוזר בקולא זו, כמו שמתמיהה השואל בשו"ת הרשב"א (ה,רג) "דאדרבה, איפכא מסתברא, כל דאושי דיריין בעי הכרה טפי". כלומר, מבוי דומה יותר לרה"ר מפני שמסתמא הרבה יותר אנשים הם בעליו מבחצר והרבה יותר אנשים הולכים דרכו מבחצר, וא"כ יש יותר צורך להבליט שהמבוי אינו רה"ר. ועוד, כשיותר אנשים הולכים דרכו, יש סיכוי יותר גדול שאחד מהם יטעה ויסבור שכשם שיותר לטלטל למבוי כך יותר לטלטל לרה"ר, וע"כ יש יותר צורך להבליט שהמבוי אינו רה"ר. כ"ז אפשר להיות בכלל כוונת "אושי דיריין" שהציג השואל לפני הרשב"א בתמיהה.

יש ג' פשטים לפרש למה מקילי' כ"כ במבוי. הרשב"א מסביר,

כל שהוא עשוי יותר לדירה, ולתשמישי הצנע, ולאכול בהם, צריך יותר מחיצות גמורות. ולפיכך, החצרות של בעלי בתים, שדרכן להשתמש בהן יותר בתשמישי הצנע, ולאכול בהם, צריכות המחיצות יותר גמורות. וכן הדין במבואות, שאין בתים וחצרות פתוחות לתוכו, דיוריהן מועטין, והם משתמשין בהם יותר, דאינן בושין כל כך לאכול ולהשתמש בהן. לפיכך, הרי הן כחצר. וכענין שאמרו בעלמא: מבוי שהוא בוש לאכול בתוכו, אין תשמישין בהם כל כך, כי לפי רבוי הדיריין מתמעט תשמישי המובאין, ובמחיצה כל דהוא סגי. ואף על פי שענין זה אינו שוה בכל, דהרי יש מבוי שדירייו רבים בבתים וחצרות, ואפ"ה בעי פס ד', וכגון דאין ארכו יותר על רחבו, כבר אמרו לפי שהוא משוי כחצר. וחצר וכל הדומה לה, דינו בהן דין אחד.

הרשב"א, כנראה, מצביע לשתי נקודות, הא', והוא העיקר, שריבוי תשמישי בעי ריבוי מחיצות, ואי"ז תלוי בתשמישי של פרסום כגון הילוך, כמ"ש השואל, דאלף אנשים ההולכים כל אחד רגע עולה הילוכם לפחות מעשרים דקות, ודבר מועט כזה א"צ כ"כ תיקון, ולפיכך דוקא חצר צריך פס ד' או שני פסים משהויין מפני שתשמישה מרובה. הנקודה השניה שאליה מצביע הרשב"א היא דהילוך אינו תשמיש של התבוננות, ולא חיישי' שהמהלכים יטעו כ"כ, משא"כ אכילה ושאר תשמישי צנעא הם תשמישים

המעוררים ענין בסביבה ובמשמעותה ומביאים יותר לידי טעות שיסברו שכשם שמותר לטלטל לחצר כך מותר לטלטל לרה"ר. ועוד, טלטול הקשור להילוך אינו כ"כ טלטול חשוב ואינו כדאי לזקוק תקנה גדולה, משא"כ טלטול הקשור לאכילה וכיוצ"ב.

כדאי להעיר שהחכם צבי (סי' ה) הבין בנקודה אחרונה זו, דלא כפשטות דברי הרשב"א שהמחיצות נצרכות כתגובה המנגדת לתשמיש של צנעא, אלא הוא הבין שהמחיצות באות בכדי ליצור הצניעות הנצרכת לתשמישים אלו. הוא כותב,

יחיד צריך יותר צניעות. ואם ביחיד שהוא צריך צניעות הרבה, אתה מתירו בארבע מחיצות בגוד אסיק כשהם רבים, כגון חצר ומבוי, לא כל שכן שהוא מותר ... ותמהני איך נעלם מכת"ר שכל שהוא יותר יחיד צריך יותר צניעות ואיך עלה בדעתך שאם יהיה יחיד דר בבית ולפניו חצר מוקף חריץ מכל צדדיו שמותר לטלטל בכולו ואף על פי שאין מקום זה מוצנע וכשהיו שלשה או ארבעה דרי' בתוך ג' או ד' בתים ולפניהם חצר מוקף חריץ יהיו אסורים לטלטל מחמת שאינו מקום מוצנע.

כלומר, אם ע"י גוד אסיק נוצר בתל גבוה י' צניעות המספיקה ליחיד, אז כ"ש דע"י גוד אסיק נוכל לומר שנוצר בתל זה צניעות המספיקה לרבים. והיינו לשון "צריך צניעות הרבה" ולשון "צריך יותר צניעות" ולשון "אסורים לטלטל מחמת שאינו מקום מוצנע". לכאור' כוונת הרשב"א לפי החכ"צ היא דהחכמים קבעו גדרי איזו מחיצות נצרכות כפי הצרכים הטבעיים של הרשויות המוקפות, וכל רשות שטבעה צריך יותר מחיצות החכמים הצריכו לה יותר מחיצות, דבעי' מחיצות המספיקות לספק צרכי הרשות הטבעיים.

עד כה דיברנו בחצר מרובע. ברם, נח' התוס' והראב"ד אם חצר שארכו יתר על רחבו ניתר בלחי וקורה או לא, דלתוס' (יב:) ניתר ולראב"ד (הו"ד ברשב"א ובמאירי שם) לא ניתר. ויל"ע מה יסבור הרשב"א במח' זאת. ונר' דיתכן שהרשב"א יסבור דשפיר ניתר, מפני שמבנהו אינה מניחה כ"כ לריבוי תשמיש מפני לחץ הכותלים כמו שמבנה חצר מרובע מניחה לריבוי תשמיש.

אלא דאם דינא דארכו יתר על רחבו תלוי בלחץ הכתלים, יל"ע, דנח' הגאונים והרשב"א במבוי שרחבו יתר על ארכו אם ניתר בלו"ק או לא,

דהגאונים (הו"ד במ"מ שבת יז,ח) סוברים דשפיר ניתר, והרשב"א (בעבודה"ק, הו"ד שם) סובר דאינו ניתר. וככה יש לדייק מלשון הרשב"א המוזכר לעיל, דנקט דאם "אין ארכו יתר על רחבו" אז בעי פסים, ומשמע ל"ש מרובע ל"ש רחבו יתר על ארכו. בשיטת הגאונים, הב"ח (סי' שסג) פי' דחצר רגיל הוי מרובע וכל שאינו מרובע יצא מתורת חצר ונכנס לתורת מבוי לקולא. אמנם, לפמשנ"ת דכל רשות שיש לה לחץ כתלים הויא מבוי, יל"פ ע"ד יותר פשוט, דל"ש ארכו יתר על רחבו ל"ש רחבו יתר על ארכו, איכא לחץ כתלים והויא מבוי. ברם, מדהרשב"א לא מסכים להגאונים, ע"כ צ"ל דסברת הרשב"א אינה תלויה בלחץ הכתלים.

לכן נרא' דהליקוי במבנה חצרות אלו שארכם יתר על רחבם או שרחבם יתר על ארכם אינו מחמת לחץ הכותלים (דהא אף בחצר שארכו יתר על רחבו אפשר למצוא כותלים המרוחקים הרבה מהדדי כגון היכא שהרוחב הוא גדול), אלא הליקוי הוא מפני שחצר שרחבו יתר על ארכו הוי חצר צנוע מפני שא"א להסתכל מפתח החצר למקצועותיו, ורק חצר שארכו יתר על רחבו ניתן להסתכלות כזו, ודו"ק. א"נ כמ"ש הרשב"א בסו"ד, דאפי' חצר שתשמישו מועטת נידון כחצר דלא פלוג בחצרות.

והנה בהא דהצריכו במבוי שיהיו בתים וחצרות פתוחים לתוכו, ע' במאירי (יב:) דחצרות לאו דוקא, אלא סגי בד' בתים, ולכא' דברי המאירי עולים יפה עם דברי הרשב"א, דכל זמן שהרבה דיריין משתמשים במבוי אז המבוי אינו ראוי לתשמיש של צנעא ואז המבוי א"צ כ"כ מחיצות. ומ"מ הא דקי"ל דבעי' חצרות דוקא, י"ל דלא פלוג במבוי. ומ"מ הרשב"א עצמו חרג מלתת דוגמא זו של לא פלוג, ונקט ל"ש מבוי מרובע מחצר מרובע, ולא נקט דל"ש איתנהו לחצרות ל"ש ליתנהו לחצרות, ומשמע שחסרון חצרות ממש משפיע על תשמיש המבוי, ואינו מחמת לא פלוג בלבד. ונר' שצדקו דברי הערוך השלחן (שסג,מ) בפירוש הרשב"א בזה, שכתב,

כל זה כדי שיהיה ריבוי דיריין עם ריבוי תשמישין ואז יתמעטו התשמישין במבוי ולכן יש מצריכין שהעירוב יהיה דווקא דרך המבוי והיינו כשאין החצירות פתוחות זו לזו דאם המה פתוחות זל"ז הרי מערבים יחד דרך החצירות בלא המבוי וה"ל כולהו כבית אחד וחצר אחת והרא"ש והטור והמרדכי חולקים בזה וס"ל דאפילו פתוחות זל"ז ומערבין דרך החצירות מותר דזה מקרי ג"כ אוושי דיריין.

כלומר, כאשר אין חצרות לבתים, אז בעלי הבתים מוכרחים לעשות תשמיש של צנעא או בכתייהם או במבוי, וממילא ע"י חסרון החצרות יתרבה התשמיש של צנעא שבמבוי, ואז המבוי יצטרך מחיצות יתירות. והעה"ש הביא ראייה לדבריו משיטת הראשונים דחצרות הפתוחות זל"ז לא מועילות למבוי, דחצרות אלו אינן חצרות של צנעא, אולי מפני שאנשי כל החצרות עוברות דרך כל חצר וחצר, ואולי מפני שאנשי החצרות הסמוכות מסתכלות דרך הפתחים, וכיון שאינן חצרות של צנעא, ממילא לא יקפידו בעלי הבתים מלעשות תשמישים של צנעא בחצרות דוקא, ויעשו תשמיש של צנעא גם במבוי, ומשו"ה המבוי בעי יותר מחיצות.

והעה"ש שוב מביא את דברי הרא"ש והטור והמרדכי דס"ל דאפי' פתוחות זל"ז שפיר נותר מבואיהם בלו"ק, ויל"פ בדעתם דס"ל דיש צניעות מרובה בחצרות אלו על אף שפתוחות הם זל"ז, א"נ יל"פ בדעתם דס"ל דסוכ"ס בעלי הבתים ישתמשו תשמישם של צנעא או בכתיים או בחצרות, ולא יעשו תשמישים של צנעא במבוי, דלית למבוי עדיפותא יתר על החצרות, שוב נוכל לדון את המבוי כמבוי רגיל אע"פ שמבחינה טכנית ישנו רק חצר אחד הפתוח לתוכו. ולפי"ז יתכן דגדר חצר הפתוח למבוי הגורם למבוי שיוכל להיות נותר בלחי וקורה, היינו דוקא חצר שמשתמשים בו תשמיש של צנעא, וזהו ממש כמ"ש החזו"א (או"ח סה, נב) דחצרות שלנו הפתוחות למבואות אינם חצרות מפני שאנחנו לא משתמשים בהם תשמיש של צנעא. אלא דיש מקום עיון בדבריו, דאנחנו לא העברנו התשמיש של צנעא מחצרותנו למבואותנו אלא לבתינו, וא"כ מבואותנו הם ממש כמו המבואות של הדרורות שעברו, וצ"ל דלא פלוג במבוי כל שאין חצרות פתוחות לתוכו בעי פס ד' או שני פסים משהויין.

עוד יש להתבונן, לפי הרשב"א, אמאי מבוי עקום צריך תיקון בעקמימותו וחצר עקום א"צ תיקון בעקמימותו, כמבואר להלן, דהא לפי הרשב"א כל שיש בו תשמיש מרובה ותשמיש של צנעא צריך תיקון יותר, והכא, דוקא מבוי עקום, שאין בו כ"כ תשמיש של צנעא, צריך התיקון היתר, וצ"ע.

בניגוד לדעת הרשב"א, החכם צבי (סי' ה) מסביר,

לרבים מקילין כדקיי"ל בשיירא שחנתה בבקעה שנותנין לה כל צרכה משא"כ ביחיד כדאיחא בעירובין דף ט"ז שמעינן דרבים עדיפי ולע"ד מטעם זה הקילו במבוי בלחי ובחצר צריך שני פסים

משום דסתם מבוי דרין בו יותר בני אדם מאשר דרין בחצר לכן הקילו בו אף שהרשב"א כתב טעם אחר כמ"ש בב"י ובכסף משנה.

לפי נימוק זה, ק"ק להבין למה מקילי' כלל בחצר יותר מבמבוי, כגון כשאין בתים וחצרות פתוחים לתוכו וארכו יתר על רחבו דחצר סגי בלחי וקורה ומבוי בעי פסים, ועוד ק"ק למה חצר א"צ תיקון בעקמימותו ומבוי צריך, ועוד ק"ק למה כשפרצת חצר היא בעשר ובוקעים בו רבים אז א"צ צוה"פ וכשפרצת מבוי היא בעשר ובוקעים בו רבים אז צריך צוה"פ, ועוד ק"ק למה בחצר מותר לטלטל בכלול כלים ששבתו בתוכו ובמבוי אסור, וצ"ע.

הסבר שלישי נמצא בערוך השלחן (שסג,ב).

נ"ל דכל מה שקרוב יותר לבתים צריך גדר יפה שיהא דומה קצת לבית דכיון דכל עיקר שגורו חכמים היה כדי שלא לחלופי ברה"ר ולכן הקרוב לגמרי להבית אם לא יעשו בו תקון יפה יתראה ההפרש הגדול שבינו לבין הבית ויטעו גם ברה"ר ולפ"ז החצר ססמוך להבית צריך גדר טוב שיתדמה להבית והמבוי הסמוך לחצר דיו בגדר פחות וגם בזה יתדמה להחצר הקרוב לו.

העה"ש פותח לנו פתח גדול באמרו שתועלת החצר הוא להיות כמעבר בין הבתים להמבואות, ולצרפם להדדי, ולכן צ"ל יותר דומה לבית ע"י פס ד' או שני פסים משהויין. דלפי"ז גדר חצר היינו דבר הכי דומה לבית. ואי"ה להלן נרחיב בזה.

כנראה, לדעת החכ"צ וכן לדעת העה"ש כמעט אין מפלט להקל כדעת התוס' על חצר שארכו יתר על רחבו, דלפי החכ"צ כל מקום דשייכא ליחידים אינו ראוי לקולא, ולפי העה"ש כל מקום הסמוך לבתים אינו ראוי לקולא.

ב. הקולא של חצר ארוך:

סגי בלו"ק וא"צ פסים אפי' אין בו"ח פתוחים לתוכו

עד כאן ראינו ב' הסברים למה מבוי זקוק לחצרות ולא סגי בבתים מרובים בכדי להיות ניתן בלחי וקורה (מלבד שיטת המאירי דא"צ חצרות כל עיקר). הרשב"א הסביר שזהו בכדי להרבות בהולכי המבוי ועי"ז יתמעט תשמיש של צנעא בהמבוי, והעה"ש הסביר שזהו בכדי לצרף את המבוי לבתים, שלא יהיה הניגוד בין מבנה הבתים ומבנה המבוי כ"כ בולט. הרי"ו (ג: בדפי הרי"ף) נותן הסבר שלישי:

ובתים וחצרות פתוחים לתוכו. כלומר שתי חצירות ובכל חצר צריך שני בעלי בתים כדי שיצטרכו לעירובי חצירות וצריך שתי חצרות במבוי כדי שיצטרכו לשיתוף מבוי. דהא קי"ל שאין סומכין לשיתוף במקום עירוב ולעירוב במקום שיתוף ולכל חצר וחצר צריך היכרא שאין לו לסמוך ע"ז על כן לא סגי בבעל הבית אחד בחצר אחת בצד אחד ובשני בעלי בתים בחצר אחת מצד השני או ברוח אחת שאם היה כאן אותו בעל הבית שהיה יחיד אין נודע לו אם צריך עירוב אם לא שהרי הוא משתתף עמהם ולא עירב ואם היו בחצר אחד ארבעה בעלי בתים לא סגי בהכי להתיר המבוי שהרי אינן צריכין אלא עירוב ואינן צריכין שתוף.

א"כ, לכאור', הרי"ו סובר שגדרי מבוי הצריך חצרות להתירו היינו מבוי הצריך שיתוף. וע' לקמן שהמאירי (עג): סובר דהיינו מקום שהוא רשות לכל החצרות, והרמ"א (סי' שפז) סובר שהוא מקום כ"כ מנותק מהחצרות עד שבני החצרות משתתפות בו כל חצר וחצר בפ"ע ולא כל יחיד ויחיד בפ"ע. וע"ע לקמן דהמהרי"ל סובר דגדרי מבוי הצריך שיתוף תליין באיזה מבוי ניתן בלחי, וע"כ זה דלא כרי"ו.

לעיל הזכרנו את שיטת הראב"ד דחצר שארכו יתר על רחבו אכתי בעי בתים וחצרות בכדי להיות ניתר בלחי וקורה. שיטה זו מופיעה במאירי בזה"ל:

זה שכתבנו שכל שהמבוי ארכו כרחבו דינו כחצר אינו מתהפך ר"ל שאין אומרין שכל חצר שיהא ארכה יתר על רחבה תידון כמבוי שאין החצר יוצאה מתורת חצר לעולם ולא נאמרו דברים אלו בחצר ולהקל אלא במבוי ולהחמיר וכן כתבו גדולי המפרשים ומ"מ גדולי הפוסקי' כתבו בהלכותיהם ואי הוי ארכה דחצר יתר על רחבה הוה לה כמבוי ובלחי וקורה סגיא וכן כתבו גדולי המחברי' ואף לשון הסוגיא מוכיח כן שאמר איזהו חצר וכו' ואי ארכה יתר על רחבה הוה לה מבוי ובלחי וקורה סגיא אלא שפי' הדברים אי הויה ארכה יתר על רחבה עם שאר תנאי המבוי ובחצר אין חצרות פתוחים לתוכו והיאך יהא דינה כמבוי אלא לא נאמרו הדברים אלא במבוי להחמיר שכל שחסר אחד מתנאי המבוי דינו כחצר ומ"מ גדולי המפרשי' גורסי' אם ארכו יתר על רחבו ואמבוי קאי.

המאירי מביא ב' ראיות מגמ' לשיטת הראב"ד. הראיה הראשונה היא דלשון ארכו יתר על רחבו מוזכר בגמ' בלשון זכר וקאי דוקא אמבוי ולא אחר. ראיה זו אינה מניחה מקום לחלק בין חצר וחצר. אמנם, הראי' השניה, שהגמ' לא חילקה בין מבוי וחצר בהצריכה בתים וחצרות פתוחים לתוכו, שפיר מניחה מקום לחלק בין חצר וחצר. כלומר, חצר שבתים וחצרות פתוחים לתוכה, אע"פ שרחוקה היא מרה"ר ומופקעת היא מהילוך הרבים או מתשמיש של צנעא וכיוצ"ב, מ"מ דינה כמבוי מפני שבתים וחצרות פתוחים לתוכה.

בניגוד לדעת הראב"ד, התוס' סוברים דחצר שארכה יתר על רחבה א"צ בתים וחצרות בכדי להיות ניתר בלחי וקורה. התוס' נותנים ב' פשטים להסביר את זה. אחד, דמבוי קרוב לרה"ר ולפיכך צריך בתים וחצרות. ונר' לפרש בדבריו דכל מקום שארכו יתר על רחבו הסמוך לבתים מצטרף יותר לבתים וא"צ כ"כ היכר להבדילו מרה"ר, אמנם, כל הסמוך לרה"ר, מצטרף יותר לרה"ר, אם לא שיש משהו המצרפו להבתים שהם הרה"ש הכי גמורה, והחצרות פועלות לצרף את המבואות לבתים, כדברי העה"ש הנ"ל, דאל"כ השינויים בין בתים ומבואות הם כ"כ בולטים עד שהשינויים יעכבו מלהצטרף אפי' צירוף כל דהו.

ההסבר השני שבתוס' הוא דחצר לית ביה דיריין. וא"כ נמצא דס"ל לתוס' דכל שארכו יתר על רחבו, בכדי להיות ניתר בלו"ק, בעי או מיעוט דיריין או בתים וחצרות. זה דלא כהרשב"א, דהרשב"א ס"ל דמיעוט דיריין גורם ריבוי תשמיש של צנעא וא"כ הוה צריכינן להחמיר. ודלא כחכ"צ, דהחכ"צ ס"ל דמיעוט דיריין ממעטים הזיקה להקל. ודלא כהעה"ש, דכל הסמוך לבית צריך היכר יותר. אלא כהשואל המוזכר ברשב"א, דמיעוט דיריין הוי סיבה להקל. אמנם, לפי"ז יל"ע למה בתים וחצרות פועלים ג"כ להקל, דלכא' כפי ריבוי בו"ח יתרבה ג"כ המהלכים במבוי. וא"כ בו"ח הל"ל סיבה להחמיר. והנר' בזה, דתפקיד ההכשר והעירוב הוא להבחין בין חצר ומבוי לרה"ר, וכל שיש שתי חצרות מתוקנות ומעורבות, זה הוא מספיק היכר וא"צ מבוי המתוקן כ"כ בפס ד' או שני פסים.

ג. קולא של מבוי – א"צ תיקון בפירצה הפחותה מד"ט

הגמ' (יב., יג.) אומרת שבמבוי פירצה הפחותה מד' טפחים א"צ הכשר אע"פ שהפירצה תופסת את כל מקום כותל המבוי הרביעית, ובחצר פירצה

כזו צריכה הכשר. הריטב"א (יב.) מגדיר חצר כמקום מרובע, ומסביר "מפני שהיא מרובעת ... ניכרת שם פירצה יותר אפילו בפחות מד'". ועד"ז יל"פ נמי הא דמצינו לעיל דמקום מרובע לעולם צריך פסים ודוקא מקום שארכו יתר על רחבו סגי בלו"ק, דפירצה ניכרת יותר במקום מרובע ולפיכך פירצה במרובע דורשת הכשר יותר גדול. מריהטא דלישניה דהריטב"א משמע דהריבוע גורם שהפירצה תהיה ניכרת, וא"כ ל"ש ארכו יתר ל"ש רחבו יתר אין הפרצה ניכרת, כדעת הגאונים המובאה במ"מ. אמנם, י"ל דכ"ש הוא, דאם פירצה בכותל הוה לשאר הכותלים ניכרת יותר, כ"ש פירצה בכותל הארוך משאר הכותלים, דדוקא פירצה בכותל הקצר אינה ניכרת כ"כ.

בניגוד לדעת הריטב"א, המאירי (יב:) מסביר דפירצה הפחותה מד' בחצר דורשת הכשר "מאחר שאין דרכה בפרצה, כל שהיא רחבה שלשה ונפרצה במלואה אסור". ולפי"ז, חצר א"צ להיות דוקא מקום מרובע, ומ"מ, לא ברור מדברי המאירי מהו גדר חצר בנ"ד.

וע' בפמ"ג (סי' שסג א"א סק"א) די"מ בכוונת המג"א כל הרחב בפנים יותר מד"ט צריך תיקון בין מבוי בין חצר, וכל הקצר בפנים פחות מד"ט כמו אצל פתחו א"צ תיקון בין מבוי בין חצר. והנה, הגמ' עצמה מציעה אפשרות דבחצר כבמבוי פירצה פחותה מד' א"צ הכשר, ויש פוסקים התופסים כן להלכה. אמנם, כוונת המג"א היתה לפרש את שיטת הפוסקים הסבורים דיש חילוק בין מבוי לחצר. וא"כ כמעט מוכרח, לכה"פ בדוחק, לומר דהמג"א ס"ל דחצר בנ"ד היינו מקום הרחב בפנים, ומבוי היינו מקום הקצר בפנים. הגדרה זו לא נמצאת באף אחת מהסוגיות הדנות בהלכות מבוי וחצר. אמנם, ההגדרה מדגישה שמבנה המבוי קובעתה בשם מבוי, מבנה של פרסום, מבנה שאינה מניחה לריבוי תשמיש, מבנה המובילה את תנועת ההליכה ואינה מניחה לעצור, כשמו כן הוא, מבוי, לשון מבוא, כמ"ש הרי"ו (א). בדפי הרי"ף).

ויש להעיר דהפמ"ג ג"כ מצדד שמלבד מתכונות מבוי וחצר, יש מתכונות שלישית, והוא רשות הפרותה במלואה בד"ט, דאילו היתה מבוי לא היתה צריכה כלום, ואילו היתה חצר היתה צריכה פס ד' או שני פסים משהויין, ועכשיו צריכה תיקון ומ"מ סגיא בתיקון לחי. וא"כ יתכן דכל הממוצע בין מבוי וחצר, כפי תכונותיו כך יש לדונו במקום מח' שלא הוכרעה, וכפי ריבוי צדדי דמיון למבוי יש להקל ולהחמיר עליו כדיני מבוי, וכפי ריבוי צדדי דמיון לחצר יש להקל ולהחמיר עליו כדיני חצר.

ד. קולא של חצר – בקעי ביה רבים מד"ט עד י' אמות א"צ צוה"פ

הסוגיא הנ"ל, שהקילה למבוי, עסקה בפירצה במלוא הכותל הקצר של המקום. עכשיו, נפנה לסוגיא המחמירה למבוי ומקילה לחצר, בפירצה שבמקצת הכותל הארוך של המקום. הגמ' (ה:ו-). אומרת דמבוי בפירצה שכזה – כשהפירצה רחבה יותר מד' טפחים, וכשרבים בוקעים בה – בעי הכשר, והגמ' (ח.) משמע שחצר שכזה א"צ הכשר.

התוס' (ה:) מסבירים שדינים אלו אינם שייכים ישיר לתכונות של מבוי וחצר שהזכרנו עד כה. אלא, דינים אלו נאמרו בכדי להכריע הכף שלא יהיו מבוי וחצר יותר מדי קלים או יותר מדי חמורים. התוס' כותבים "בשביל שמבוי נותר אפי' בלחי משהו הוא פרצתו בארבע", וגבי חצר כתבו "משום דלא התרתיו אלא בעומד מרובה שרי עד עשר". לפי התוס', גדרי מבוי וחצר צריכים להיות שוים גבי לחי וקורה ופת מצד אחד וגבי פירצה הרחבה מד' טפחים מצד שני.

החזו"א (סי' סה סקט"ו וסקנ"ב) נותן עוד טעם להשוות גדרי מבוי וחצר גבי לו"ק ופס ופירצה ד"ט, ולפי"ד באמת יש להשוות גדרי מבוי וחצר בכל מקצועות ההלכה. החזו"א כותב,

כל שאינו על מתכונת המבוי כמו שאמרו חכמים אין לו עוד שיעור תשיש ודירה הראוי של מבוי, ואינו עוד אלא בשיעור חצר, וכן נראה עיקר, דלא מצינו אלא דין חצר ודין מבוי, ולא אמצעי ביניהן ... נסתפקנו בכונת הראשונים ז"ל שמבואות שלנו אין בתים וחצרות פתוחין לתוכן ונר' דהטעם משום שחצרות שלנו אינם לדירה כחצירות שלהם ולא הווי שלנו רק רחבות, ואנן חצרות בעי' ולא רחבות, ואע"ג שבקיעת הרבים במבואות שלנו נר' שאיננה פחותה מאותו המבוי המבונה על מתכונת החצרות אך כל מדת חכמים כך הוא, ולא נתנו לנו גדרי מבוי על אופן אחר, ונר' דגם לענין פרצה יש להן דין חצרות דאל"כ אין לנו גדר חצר, כיון שיש מבוי בלא בתים וחצרות.

יש לי ד' הערות בפענוח דברי החזו"א אלו:

א. כוונת החזו"א בדבריו הוא להצביע על העובדה שגדרי מבוי וחצר אינם מפורשים די היטב אלא במסגרת דיני לו"ק ופס, וא"כ הרי זהו הגדר שנתנו לנו חז"ל. ונר' שהחזו"א גורס כגירסא שלנו בגמ' (יב:), דחצר שארכו

יתר על רחבו הוּי מבוי ממש, ומבוי שאין בו"ח פתוחים לתוכו הוּי חצר ממש, דלא כגירסת הר"ח והרי"ף דחצר שכזה הוּי כמבוי, ולא מבוי ממש, ומבוי שכזה הוּי כחצר, ולא חצר ממש, דגירסתם משמע שיש שני גדרים, מבוי וחצר ממש, ודברים שהם כמבוי וכחצר, ודו"ק.

החזו"א גם ס"ל דגדרים אלו תלויים במבנה, וכלשונו, "שיעור תשמיש ודירה", "שיעור חצר", דלשון "שיעור" הוא לשון של מבנה. החזו"א מדגיש שגדרים אלו אינם תלויים בהתשמיש והדירה עצמם, דהא "בקיעת הרבים במבואות שלנו נר' שאיננה פחותה מאותו המבוי המבונה על מתכונת החצרות".

ב. אמנם, החזו"א מוכרח לשלב שיטה זאת עם שיטה הנראה כהפוכה, דההבדל בין חצר ורחבה אינה תלויה במבנה אלא בתשמיש ממש, דרחבה אין תשמישה לדירה וחצר תשמישה לדירה. ואי"ז סתירה, דההבדל בין מבוי לחצר-ורחבה תלוי במבנה, וההבדל בין חצר לרחבה תלוי בתשמיש. אמנם, לכאורה החזו"א המ"ל דההבדל בין חצר ורחבה תלוי בבעלות, דחצר שייכא להרבה בעלי בתים, וכל דשייכא רק לבית אחת ע"כ אינו חצר אלא דינו כרחבה, וכלשון הירו' (הו"ד ברשב"א ובמאירי יב:) "מבוי אין פחות משני חצירות חצר אין פחות משני בתים", ויש לעיין למה חרג החזו"א מלמימרו הכי.

ועפ"ז מסביר החזו"א מ"ש הפוסקים דמבואות שבימי הביניים נידונו כחצרות על אף שהיתה בהם בקיעת רבים השוה לבקיעה שבמבואות של ימי התלמוד, דסוכ"ס מבואות שבימי התלמוד היו בו"ח פתוחים לתוכם ומבואות שבימי הביניים לא היו בו"ח פתוחים לתוכם ורק היו בתים ורחבות פתוחים לתוכם. ברם, ע' ברמ"א (סו"ס שנט) דרחבות שבימי הביניים דינם כחצרות, וא"כ אודו דברי החזו"א. ועוד, כיהודה ועוד לקרא, אם מבואות שבימי הביניים אין בו"ח פתוחים לתוכם, והרי הם כחצרות, אז מאחר שאין תשמישם לדירה, שוב הוה להו רחבות, וזה ודאי אינו, א"ו דגדרי מבוי וחצר ורחבה תליין ג"כ במקום, דכל הפתוח לרה"ר או לכרמלית ע"כ א"א להיות רחבה, וא"כ לכא' הוה לן למימר דה"נ כל הפתוח למבוי א"א להיות רחבה, כמ"ש הפמ"ג (סי' שסו מ"ז סק"א) דכל שאין עוברים שם לרה"ר הוּי רחבה, וכפי שכתב החזו"א עצמו להלן, וצ"ע.

עכ"פ, הט"ז (סי' שסה סק"ג) ס"ל כסברת התוס' והחזו"א הנ"ל, שהט"ז כתב דכל שארכו יתר על רחבו כשם שסגי בלוק"ך כך בעי הכשר

בפירצה יתר מד"ט. אמנם, המג"א (שם סק"ד) הסתפק אם גדרי מבוי וחצר שוים גבי ל"ק ופס ופירצה יתר מד"ט, דהמג"א צידד דמבוי שאין בתים וחצרות פתוחים לתוכו בעי פס ואפ"ה מבוי שכזה בעי הכשר בפירצה יתר מד"ט.

בסברת המג"א, כ' הפמ"ג (מ"ז שם סק"ג) דחצר שארכו יתר על רחבו דסגי בלו"ק אפ"ל דזה דוקא לקולא, "הא לחומרא אפש' בחצר שאין מניחין כ"כ להילוך רבים ל"ד למבוי ובקעי רבים אין מבטל", כלומר, דדינא דלו"ק תליא בתכונות המפורטות לעיל, ודינא דפירצה יתרה על ד"ט תליא כולה במבנה והיינו "אין מניחין כ"כ להילוך הרבים" כלומר שהמבנה אינה מניחה להליכה, א"נ דינא דפירצה תליא בהילוך ממש, דפשוט דכל מבנה שאינה מניחה להילוך אז לא יהיה בה כ"כ הילוך.

והחזו"א (שם) הסביר לפי דרכו, דדינא דלוקו"פ תליא בתכונות המפורטות לעיל, ודינא דפירצה תליא בהא, דכל זמן "שבתיים יש להם קרקע כל צורך תשמישן כל בית ובית בחלק קרקע שלה כדי צורכן לפי דירתן ויש להם עוד קרקע בשיתוף לכלן וכלן פתוחין להן ודרכן עליה זהו גדר מבוי לענין פרצה". וכע"ז כתב החזו"א להלן (סקי"ז) "עיקר דברי רבותינו דמבואות שלנו אין בתים וחצרות פתוחין לתוכן, לא ידענו עיקר הריעותא בזה, שהרי אם הבית בנוי לצד המבוי אין בכך כלום כל שיש חצר ד"א לפני פתח הבית". לפי"ד החזו"א, המח' ט"ז ומג"א תלויה בהגדרת ההבדל בין חצר ורחבה, דלפי הט"ז, ההבדל הוא בתשמיש, ולפי המג"א, ההבדל הוא במבנה, דכל הפתוח לבית ולמבוי הוא חצר.

ה. קולא של חצר – א"צ תיקון בעקמימותו

הגמ' (ה:): אומרת דמבוי עקום צריך תיקון בעקמימותו, כפי שרש"י מפרש אותה. הגמ' ג"כ משמע דחצר עקום א"צ תיקון בעקמימותו, דהגמ' אומרת שכל שצריך תיקון בעקמימותו ע"כ פירצתו בד', ומשמע דכל שפירצתו ב' א"צ תיקון בעקמימותו, דאל"כ צורך תיקון בעקמימות היה אפ"ל סימן לפירצה בד' או לפירצה ב'. וא"כ, חצר, שפירצתו ב', ע"כ א"צ תיקון בעקמימותו. כך הסביר החזו"א (סי' סה סק"י). והנה לפי"ז ע"כ גדרי חצר גבי עקמימות תליין בגדריהם גבי פירצה. וע' במ"ב מהד' דרשו (סי' שסד סקי"ב, הע' 18, דף רכז ע"א וע"ג), די"מ דכל צורך הכשר בעקמימות הוא להכשיר הפירצה, וא"כ כד ליכא פירצה הדורשת הכשר ע"כ א"צ

הכשר, א"נ דכל צורך הכשר בעקמימות הוא תקנת חכמים, והיכא דתקנו תקנו, והיכא דלא תקנו לא תקנו. וע"פ הדברים האלה נסתלקו קושיות הבית מאיר (סי' שסג סעיף כו ד"ה בהגה יש אומרים וד"ה אמנם המ"א), ע"ש.

ברם, לעיל בארנו דגדרי חצר גבי פירצה עצמם אינם מבוארים די היטב. ולכא' משו"ה כ' המ"ב (סי' שסג ס"ק קיא, ושעה"צ שם סקפ"ב) בשם המשאת בנימין והט"ז והבית מאיר דאע"ג דמבואות של ימי הביניים נידונו כחצרות גבי לוקו"פ, מ"מ נידונו כמבואות גבי פירצה ועקמימות. ולעיל בארנו דדיני מבוי לפירצה ועקמומית דורשים, לפי החזו"א, חצרות שתשמישם הוא לדירה, ולפי הירו', חצרות השייכות לכה"פ לשני בתים.

ו. קולא של חצר – מותר לטלטל בתוכו ביותר מד"א

הגמ' (שבת קל :-קלא.) מזכירה עוד הבדל בין מבוי לחצר, והיינו דכלים ששבתו בתוך החצר מותר לטלטלם בכל החצר בלא עירוב, משא"כ כלים ששבתו בתוך המבוי אסור לטלטלם חוץ לד"א בלא שיתוף, לכה"פ היכא דעירבו החצרות עם הבתים. הגמ' נותנת ד' אפשרויות להסביר ההבדל הזה:

א. תחלה, הגמ' ס"ד לפרש התכונות המשפיעות על הבדל זה ככה: "חצר אית ליה ארבע מחיצות, האי לית ליה ארבע מחיצות". ד"ז הוא קצת תמוה, דעד כה לא מצינו שגדרי מבוי וחצר תלויים במספר מחיצותיהם. וע' בריטב"א שפי' דחצר הוא מוכשר בפסים שהם מחיצות גמורות אף ללא עירוב, משא"כ מבוי הוא מוכשר בקורה שאינה מחיצה גמורה אא"כ יש גם שיתוף.

ב. הגמ' שוב ס"ד לפרש ככה: "אי נמי, חצר אית ליה דיורין, האי לית ביה דיורין", ופרש"י דיורין ר"ל תשמיש תדיר. ד"ז זהה עם מ"ש הרשב"א דסגולת החצר היינו שמשתמשים בה תשמיש מרובה, דלא כהחכ"צ שהדגיש תכונת החצר שמשתמשים בו דוקא תשמיש של צנעא. וע' בריטב"א שפי' דדיורין היינו סמיכות לבתים, "מבוי לית ביה דיורין שאין פתוחים לתוכו אלא חצירות", וזה משמע דכל שמקומו קרוב לבתים נידון יותר כרה"י.

הגמ' שוב ס"ד לפרש ככה: "כי עירבו חצירות עם בתים ... ניתקו חצירות ונעשו בתים, ורב לטעמיה, דאמר רב, אין המבוי ניתר בלחי וקורה

עד שיהו בתים וחצרות פתוחין לתוכו. והכא, בתים איכא, חצרות ליכא". ד"ז דומה למ"ש לעיל בשם הירו' דבימי הביניים הבתים והחצרות התאחדו מפני שהיו להם בעלים אחד.

ג. הגמ' מסיקה לפרש ההלכה הזאת בפירוש שאינו די ברור: "מי גרם לחצרות שיאסרו, בתים, וליכא". המפרשים נח' בבאור מסקנת הגמ'. רש"י פי' שהגמ' ר"ל דהיכא דעירבו החצרות עם הבתים, יש גזירה שמא יטלטל כלי הבית מבית למבוי. אמנם, הרמב"ם (עירובין ג, יח) פסק דלעולם לא גזרי' שמא יטלטל כלי הבית מבית למבוי, ואפ"ה הרמב"ם (שם ה, טו) פסק דאסור לטלטל ד"א במבוי היכא שעירבו חצרות עם בתים. לפיכך, המ"מ פי' בדעת הרמב"ם שהגמ' ר"ל דהיכא דעירבו חצרות עם בתים אז ניתקו חצרות ונעשו בתים ואז המבוי נידון כחצר ואינו נותר בלו"ק אלא בפס ד' או שני פסים משוהיים, וכ"ז שלא נותר בהכי אסור לטלטל בו חוץ לד"א. ועפ"ז כ' המג"א (סי' שפח סק"א) דהיכא דנתקן המבוי בלחיים או בפס ד' אז אע"פ שעירבו בתים עם חצרות מותר לטלטל בכולו.

ז. קולא של מבוי – שיתופי מבואות א"צ פת וא"צ להיות ניתן בבית

כשם שמצינו תכונות הרבה של מבוי וחצר – בעלות, תשמיש, מבנה, ומקום – גבי הכשריהם, כך מצינו תכונות הרבה גבי עירוביהם. וכשם שנח' הפוסקים איזו תכונות קובעות איזה דינים גבי הכשר, כמו"כ מצינו בדיוק גבי עירוב דתכונות שונות קובעות דינים שונים. לדוגמא, המאירי (עג.) כותב שמבואות לא מספיקות בעירובי חצרות אלא צריכות שיתוף מפני שחצרות הם רשות לבעלי בתים מרובים משא"כ מבואות הם רשות לבעלי חצרות מרובים: "כשם שטלטול מן הבתים לחצר צריך עירוב כך טלטול מן החצרות למבוי צריך שתוף ואין אומרין הואיל והחצר רשות משותף והמבוי רשות משותף נקל בו שהרי מ"מ חצר אינה משותפת אלא לבני אותה חצר והמבוי משותף לבני כל החצרות". גם הפמ"ג (סי' שסו מ"ז סק"א) כותב שי"א שרחבה השייכת להרבה בעלי בתים נידונה כחצר, מפני שיש לה בעלים הרבה כחצר. הרי ששיטות אלו מדגישות בעלות כאחד מקובעי גדר חצר.

אמנם, רש"י (פט.) מעורר שלא כל דיני חצר תלויים בבעלות. הוא כותב דכל החצרות תשמישם אינו תדיר ולפיכך מטלטלים מחצר לחצר אע"ג

דשתי החצרות שייכות לקבוצות בעלי בתים שונות. הרי שרש"י מעריך תשמיש מול בעלות, ומסיק דרמת תשמיש שוה קובעת צירוף חצרות להדדי ומנגדת לבעלים שונים הראויים לגרום ניתוק החצרות מהדדי. ומעניין להעיר שרש"י היה יכול לפרש שלכל החצרות יש רמת בעלות שוה, דהיינו שכולם שייכים לבעלי בתים הרבה, ויל"ע למה חרג רש"י מלפרש הכי. עוד יל"ע בדעת רש"י למה שויון ברמת תשמיש נמוכה גורמת צירוף, וגבי שני בתים של שני בעלים, אע"פ שהם שוים ברמת תשמיש גבוהה, אי"ז גורמת צירוף. וצ"ל דכח הצירוף של רמת תשמיש שוה אינו כ"כ חזק, ולפיכך, כשיש תשמיש תדיר, זה דורש כח מצרף חזק, לא מספיק רמת תשמיש שוה, אבל כאשר ליכא כ"כ תשמיש, אז א"צ כח מצרף כ"כ חזק, וסגי רמת תשמיש שוה.

וכע"ז עי' בפמ"ג (שם) שכותב דחצר ומבוי שניהם הם מעברים לרה"ר, ועפ"ז ר"ל דרחבה א"צ לא עירוב ולא שיתוף מפני שהיא אינה מעבר לרה"ר. הרי שהפמ"ג מדגיש את מבנה כאחד מקובעי גדר חצר, דבעי פתיחה לרה"ר בכדי להיות חצר. הרי מצינו בעלות, תשמיש, ומבנה קובעים את גדרי חצר גבי דיני עירוב.

גם מצינו שמקום קובע בדיני עירוב. לעיל ראינו שיטת הרי"ו דגדרי בתים וחצרות גבי לוקו"פ תלויים בגדריהם גבי עירוב ושיתוף. דכל רשות הצריכה עירוב הרי היא חצר, וכל רשות הצריכה שיתוף הרי היא מבוי. דעה נוגדת מצינו בשו"ת מהרי"ל החדשות (סי' לח) שכתב "מאן לימא דעירוב דידן שתוף חשיב, אדרבא עירוב חשיב דכולהו מבואות דידן חצירות נינהו דאין בתים וחצירות פתוחים לתוכה אלא בתים לחוד, אלא דארכו יותר על רחבו ודין מבוי יש להן ואף על פי שאין בתים וחצירות פתוחים לתוכו". כלומר, המבואות שלנו אע"פ שארכם יתר על רחבם שזהו אחת מתכונות המבואות, מ"מ חצרות הם מפני שהם חסרות חצרות פתוחות לתוכם. א"כ, גדרי מבוי וחצר גבי עירוב ושיתוף תלויים בגדריהם גבי לוקו"פ. שו"כ, "לדידן אין לן ר"ה גמור' חשיב כמ' ראו מרם כמו חצר לדידהו, ומאן דלא סמיך אה' מחמיר ב' פסין משהו, וכן מנהג הקהילות ב' פסין א"צה", ואע"פ שיש מגוים הדפוס בדברי המהרי"ל, מ"מ כמעט מוכח דסמיכות לרה"ר גמורה תורמת משהו להגדרת רשות כמבוי, וזהו כדעת התוס' דחצר א"צ בו"ח פתוחים לתוכה בכדי להיות ניתר בלו"ק מפני שחצר היינו רשות הרחוקה מרה"ר. ומה ששו"כ שאותם שאינם סומכים על ההרחקה מרה"ר

גבי לוקו"פ אינם סומכים על אותה הרחקה גבי עירוב ג"כ מחזיקה את הרעיון שגדרי מבוי וחצר גבי לוקו"פ קובעים את גדריהם גבי עירוב ושיתוף.

ברם, השואל ע"כ לא נחת לתליה זאת, וע"כ ס"ל דשאני עירוב ושיתוף מלוקו"פ. וכע"ז עמש"כ הרמ"א (סו"ס שפז) דגדר מבוי גבי שיתוף היינו כל שבני החצרות מחשיבים אותו כרשות השייכת ישיר להחצרות ולא להבתים, ומשו"ה כתב הרמ"א דבזמנו כל המבואות היו חצרות, דבני החצרות החשיבו את מבואותיהם כרשויות השייכות ישיר לבעלי הבתים. וכן המהרי"ל עצמו, תו"ד מצביע לנקודה המגדירה מבוי וחצר גבי עירוב ושיתוף באופן עצמאי, ע"פ תכונה השונה לגמרי מהתכונות הקובעות גבי הכשריהם. המהרי"ל מביא הדינים ששיתוף סגי ביין משא"כ עירוב דבעי פת, וששיתוף אפ"ל מונח בחצר משא"כ עירוב דבעי בית, והוא מסביר "עירוב בעי חשיבות טפי ... ועיקר טעמא דעירוב חצירות משום דמערב בה הבתים כאלו כלם דיירי בבית זה למ"ד משום דירה או למ"ד משום קניין והחצירות משועבדים לבית זה אבל שיתוף מבואות לערב בה אויר החצירות הפתוחות למבוי ולהכי סגי לי' באויר". הרי שהמהרי"ל כותב שההבדל בין מבוי וחצר תלוי בהא דבכדי לערב חצרות בעי' דירה מאוחדת, ואיחוד דירות דורש חשיבות הרבה, משא"כ בכדי לשתף מבואות א"צ דירה מאוחדת אלא אויר משותף.